

Dr hab. Marcin Kolasa, prof. SGH
Katedra Ekonomii Ilościowej
Kolegium Analiz Ekonomicznych
Szkola Główna Handlowa w Warszawie

Warszawa, 3 stycznia 2020 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Przemysława Włodarczyka

Niniejsza recenzja dotyczy rozprawy doktorskiej mgra Przemysława Włodarczyka pt. „The nexus between monetary policy and unemployment in Poland in the view of the New Neoclassical Synthesis”, napisanej na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem prof. dra hab. Eugeniusza Kwiatkowskiego (promotor główny) oraz dra Pawła Gajewskiego (promotor pomocniczy). W recenzji najpierw omówię treść rozprawy, następnie przedstawię jej ogólną ocenę oraz parę uwag szczegółowych, po czym sformułuję opinię w świetle przepisów art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2016 r. poz. 882,1311 ze zmianami).

Struktura i treść rozprawy

Nie licząc wstępu i zakończenia, rozprawa składa się z czterech rozdziałów, z których dwa pierwsze stanowią przegląd teorii łączących politykę pieniężną z bezrobociem, trzeci jest prezentacją własnych i przeglądem innych badań empirycznych dla Polski w tym zakresie, natomiast w rozdziale czwartym badane zagadnienie poddano analizie z wykorzystaniem skonstruowanego w tym celu strukturalnego modelu makroekonomicznego dla gospodarki polskiej.

Rozdział pierwszy to (jak na rozprawę doktorską) bardzo szczegółowe historyczne omówienie ujęcia związków pomiędzy polityką pieniężną a bezrobociem w najbardziej wpływowych nurtach ekonomii, poczynając od szkoły neoklasycznej, przez keynesizm, monetaryzm, szkołę realnego

cyklu koniunkturalnego, a kończąc na podejściu nowokeynesistowskim. W tej części pracy Autor nie ogranicza się do słownego omówienia podstawowych implikacji poszczególnych teorii, lecz wiele z nich ilustruje wykresami i wzorami pokazującymi kluczowe powiązania.

Rozdział drugi ma także charakter przegląadowy i docelowo prowadzi do przedstawienia osadzenia bezrobocia w modelach klasy DSGE w sposób zaproponowany w pracach Gali'ego. Nieco upraszczając, w ujęciu tym bezrobocie jest konsekwencją monopolistycznej konkurencji na rynku pracy oraz nominalnych sztywności płacowych. W tej części Autor przedstawił szczegółowe wyprowadzenia modelu, w tym problemy optymalizacyjne poszczególnych agentów oraz równania definiujące równowagę.

Rozdział trzeci to przejście do empirii, ze szczególnym skupieniem się na przypadku gospodarki polskiej. Obok przeglądu prac innych autorów, mgr Przemysław Włodarczyk zaprezentował własną analizę empiryczną problemu. W tym celu posłużył się prostą analizą statystyczną (korelacje, filtrowanie danych) oraz bardziej zaawansowanymi modelami szeregów czasowych jak VECM (do szacowania luki popytowej), VAR (analiza przyczynowości w sensie Grangera) oraz MSBSVAR (oszacowanie reakcji zmiennych makroekonomicznych, w tym bezrobocia, na szok monetarny). Ta ostatnia część analizy (model MSBSVAR) stanowi, w mojej ocenie, jeden z dwóch głównych oryginalnych wkładów rozprawy do literatury ekonomicznej.

W rozdziale czwartym przedstawiono model DSGE, będący zasadniczo rozszerzeniem modelu Gali'ego z rozdziału drugiego o przypadek małej otwartej gospodarki. Model ten Autor kalibruje do polskich danych, w dużym stopniu opierając się na wcześniejszych analizach tego typu dla gospodarki polskiej, a w szczególności na modelu SOE-PL autorstwa Grabka i Kłosa. Następnie tak skonstruowany model wykorzystany jest do numerycznej analizy skutków dobrobytowych alternatywnych reguł polityki pieniężnej, wśród których uwzględniono także specyfikacje zawierające zmienne z rynku pracy (bezrobocie i płace nominalne). Ta część analizy stanowi, według mojej oceny, drugi główny oryginalny wkład rozprawy mgra Przemysława Włodarczyka do literatury.

Ogólna ocena rozprawy

Moja ogólna ocena rozprawy mgra Przemysława Włodarczyka jest zdecydowanie pozytywna. Doktorant wybrał jako przedmiot swojej analizy ważny problem badawczy i poprawnie sformułował cele rozprawy. Praca ma poprawną strukturę, aczkolwiek, biorąc pod uwagę jej cele, mogłaby się obyć bez aż tak szczegółowego rysu historycznego. Tekst jest napisany bardzo dobrym językiem angielskim i generalnie bez zarzutu od strony redakcyjnej. Wyniki są przedstawione w sposób klarowny a prowadzący w ich kierunku wywód jest logicznie powiązany z celami rozprawy.

Przechodząc do strony merytorycznej, uwagę zwraca bogactwo wykorzystanej literatury i umiejętność jej poprawnej syntezy i interpretacji, aczkolwiek co do położenia akcentów na poszczególne prace można mieć pewne zastrzeżenia, o czym bardziej szczegółowo napiszę w dalszej części. Silną stroną pracy jest wykorzystanie w niej zarówno własnych badań empirycznych, jak i własnej analizy z wykorzystaniem silnie umocowanego w teorii narzędzia w postaci modelu DSGE.

Pomimo tej jednoznacznie pozytywnej oceny, mam parę uwag i sugestii odnośnie tego jak zaprezentowany materiał badawczy mógłby stać się jeszcze lepszym.

Jak już zaznaczyłem, rozprawa zawiera bardzo bogaty przegląd teorii ekonomicznych pod kątem ich implikacji dla związku pomiędzy polityką pieniężną a bezrobociem. Jednocześnie brakuje w nim bardzo ważnego, a nawet dominującego obecnie w literaturze strukturalnego ujęcia bezrobocia wywodzącego się z teorii poszukiwań. Kluczowa w tym obszarze praca Mortensena i Pissaridesa jest tylko krótko wzmiankowana, podobnie jak ważne prace osadzone w nurcie nowokeynesowskim takich autorów jak Gertler, Trigari, den Haan, Zanetti i wielu innych, z których część nawet pominięto. Zamiast tego rozprawa szczegółowo opisuje podejście Gali'ego, które trudno uznać za w pełni strukturalny opis istoty bezrobocia. Jest to raczej elegancka propozycja zdefiniowania tej ważnej zmiennej makroekonomicznej wewnątrz struktury modeli DSGE, nie wnosząca jednak praktycznie nic do dynamiki modelu, który w istocie pozostaje konstrukcją w stylu pracy Ercega et al. (JME 2000), gdzie bezrobocie nawet w sposób jawny nie występuje.

Oczywiście nie odbieram Autorowi prawa do wyboru sposobu modelowania rynku pracy w rozprawie, zwłaszcza na potrzeby rozdziału czwartego. Niemniej jedynie zdawkowe potraktowanie teorii poszukiwań, przy jednoczesnym bardzo szczegółowym omówieniu innych koncepcji, które mniej bezpośrednio nawiązują do tematu lub które nawet można uznać za przestarzałe, jest jednak pewnym uchybieniem. Jeszcze lepiej byłoby, gdyby doktorant choćby wspomniał o najnowszym nurcie badań uchylających założenie o możliwości doskonałego ubezpieczenia się przed bezrobociem, patrz np. Kaplan et al. (AER 2018) lub Ravn i Sterk (JME 2017), aczkolwiek tego braku nie uważam za poważne uchybienie ze względu na bardzo świeżą datę tych prac oraz dyskusyjność ich przynależności do nowej syntezy neoklasycznej.

Druga moja ogólna uwaga dotyczy części empirycznej przedstawionej w rozdziale trzecim, a konkretnie zbyt słabego wyeksponowania czegoś co uważam za jeden z dwóch głównych oryginalnych wkładów rozprawy do literatury, mianowicie wyników modelu MSBSVAR. Zgodnie z moją wiedzą tego typu analiza, z wykorzystaniem tak zaawansowanego modelu szeregów czasowych, nie została dotychczas przeprowadzona dla polskiego rynku pracy. Niedosyt pozostawia więc poświęcenie jej tak relatywnie małej części pracy i brak wyeksploatowania uzyskanych wyników przy okazji konstrukcji, kalibracji i dyskusji modelu DSGE w rozdziale czwartym. Otrzymane funkcje reakcji na impuls z modelu MSBSVAR powinny też być lepiej skomentowane, a szczególnie wpływ zidentyfikowanych reżimów na ich kształt.

Trzecia moja ogólna uwaga związana jest z modelem DSGE przedstawionym w rozdziale czwartym. Obok analizy MSBSVAR z rozdziału trzeciego, to tu upatruję drugiego z dwóch oryginalnych wkładów rozprawy do literatury, gdyż dobrobytowe skutki uwzględnienia zmiennych rynku pracy w regule polityki pieniężnej nie były według mojej wiedzy do tej pory dogłębnie analizowane dla gospodarki polskiej z wykorzystaniem tego typu narzędzia. Ponownie jednak, część ta nieco rozczarowuje, pod paroma względami. Po pierwsze Autor kalibruje kluczowe parametry opierając się praktycznie w całości na wcześniejszej literaturze, mimo że takie bezpośrednie zapożyczenie nie zawsze jest uprawnione. W szczególności parametry opisujące inercje szoków stochastycznych zaczerpnięte są z modelu SOE PL, mimo że jest on dużo większy i zawierający dużo więcej zaburzeń. Znacznie bardziej przekonująca byłaby po prostu estymacja parametrów na danych polskich lub chociaż taka ich kalibracja, która miałaby na celu uzyskanie

jak najlepszego dopasowania kluczowych momentów cyklicznych do danych. Po drugie, prezentacja skutków dobrobytowych różnych reguł monetarnych sprowadza się właściwie do narysowania ekwiwalentu konsumpcji, bez dogłębnego wytłumaczenia ekonomicznego skąd takie wyniki się biorą. Do tego celu można byłoby wykorzystać funkcje reakcji na impuls przy różnych regułach oraz to co wiemy z wcześniejszej literatury, w tym ze wspomnianej już pracy Ercega et al. o roli sztywności płacowych lub nowszej literatury wykorzystującej większe modele z szokami marż płac, jak np. Justiniano et al. (AEJM 2013). Poza wartościami poznawczymi, takie odwołania pozwoliłyby też znacznie lepiej umiejscowić tę część rozprawy w literaturze.

Pragnę podkreślić, że powyższe uwagi w żaden sposób nie stoją w sprzeczności z moją ogólnie pozytywną oceną rozprawy. Wzięcie ich pod uwagę jest jednak, w mojej ocenie, warunkiem koniecznym opublikowania oryginalnych wyników z rozdziału trzeciego i czwartego w dobrym czasopiśmie ekonomicznym, co mam nadzieję jest celem Autora.

Konkluzja

Omówione powyżej cechy rozprawy nie pozostawiają w moim odczuciu wątpliwości, że mgr Przemysław Włodarczyk posiadał umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej oraz wykazuje się dużą wiedzą teoretyczną w dyscyplinie ekonomia, przynajmniej w obszarze poddanym badaniu w przedstawionej pracy. Przedłożoną rozprawą doktorant udokumentował także duże umiejętności w zakresie zastosowania zaawansowanych narzędzi analizy makroekonomicznej, w warstwie zarówno empirycznej jak i teoretycznej. Taka wszechstronność warsztatowa wciąż jest dosyć rzadką cechą wśród makroekonomistów będących na podobnym etapie kariery naukowej. Stwierdzam niniejszym, że rozprawa doktorska mgra Przemysława Włodarczyka zdecydowanie spełnia wymagania stawiane w obowiązujących przepisach.

